

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Deres ref: 18/1289-28

Oslo 04.09.18

Innspill til regjeringens «*Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019-2022*»

Naturviterne er en fagforening tilsluttet Akademikerne. Vi organiserer om lag 7000 medlemmer med høyere naturvitenskapelige utdanning i stat, kommune og privat, spredt over hele landet. En stor gruppe av våre medlemmer jobber med areal- og samfunnsplanlegging etter plan- og bygningsloven i kommune, fylkeskommune, regional og sentral stat. Vi har god kunnskap om hvordan nasjonale forventninger og interesser blir operasjonalisert regionalt og lokalt, og hvor det er muligheter og utfordringer for sikring av nasjonale interesser i samfunnsplanleggingen.

Naturviterne mener eksisterende *Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging* fra 2015 har mye godt i seg som må videreføres. Våre innspill omtaler det som bør bli tydeliggjort, supplert og oppdatert i nye Nasjonale forventninger 2019 til 2022.

Hva er viktig regjeringen har forventninger om:

Klimasikkert samfunn og planlegging

- Operasjonalisering av ny [klimalov](#), reduserte klimautslipp 2030 og omstilling til et lavutslippssamfunn i innen i 2050
- Klimahensyn og klimatilpasning må omtales som en nasjonal interesse som skal ivaretas av det lokale og regionale selvstyret
- [Klimatilpasning gjøres best i felleskap](#). Den samlede fagkompetansen i samarbeidet mellom kommune, fylkeskommune og regional stat må utnyttes maksimalt. Flernivå nettverk bør brukes som arbeidsmåte og arena i klimaarbeidet
- Ansvaret for klimatilpasning må tydeliggjøres bedre mellom kommune, NVE, Fylkesmenn, fylkeskommune og DSB
- Naturen selv kan forebygge naturfarer. [Naturbaserte løsninger](#) må utnyttes for å forebygge og redusere skader etter flom og ras
- Utnytte det potensiale klimaendringer gir for grønn verdiskapning i hele landet
- Samordnet areal- og transportplanlegging, framtidsrettet lokalisering av bolig, næring, handel og sentrumsområder, må understrekes som i dag

- Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre opphørte 1. juli 2018. Det bør understrekes at den nasjonale politikken ligger fast, og at de hensynene den rikspolitiske bestemmelsen ivaretok, nå skal dekket av de statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Det langsiktige målet om å oppnå en mer bærekraftig og robust by- og tettstedsutvikling, og begrense klimagassutslippene, må stå fast.

Jordvern

- Tydeliggjøre jordvern og mattrygghet jfr nasjonal jordvernstrategi vedtatt av Stortinget 08.12.15
- Operasjonalisere det nasjonale målet om at årlig omdisponeringen av dyrka jord skal være under 4000 dekar.
- Jordvern må omtales som en samfunnsinteresse av avgjørende vekt, ikke som et sidehensyn underordnet andre samfunnsinteresser
- Krav om bruk av jordsmonnkart/data som kunnskapsgrunnlag ved konsekvensvurdering og beslutninger om utbygging eller ikke

Artsmangfold - biologisk mangfold

- Overordnet planarbeid og avveginger om bruk og vern må være kunnskapsbasert. Arbeid med økologisk grunnkart må fullføres og brukes som kunnskapsgrunnlag

Folkehelse

- Kommunene må gjennom kommunelege og annen folkehelsekompetanse ha kapasitet til å ivareta folkehelsehensyn i den kommunale planleggingen, og prioritere deltakelse med slik kompetanse i det løpende planarbeid

Bærekraft generelt

- FN sine 17 bærekraftsmål implementeres i kommunal- og regionalplanlegging så langt det passer og er relevant

Hvordan forventningene kan formidles slik de både gir uttrykk for hva staten ønsker og samtidig ivaretar det lokale og regionale selvstyre:

- Bruke og utvikle løpende planarbeid i [flernivå nettverk](#). «Nettverk Klimatilpasning Trøndelag» og «[HORDAKLIM](#)» er noen av mange gode eksempler på dette
- KS sitt opplegg for politikeropplæring må ha tilstrekkelig med innhold om miljø- og natur og areal- og ressursforvaltning, som grunnlag for vekst og vern, og grønn bærekraftig verdiskapning
- Ha en kunnskapsbasert og forutsigbar vurdering av innsigelser i plansaker som kommer til KMD for avgjørelse

Medvirkning - gode og effektive planprosesser

- Videreutvikle Regionalt planforum som en viktig arena for samarbeid og tillit i planleggingen
- Alle myndighetsnivå må erkjenner at medvirkning og lokaldemokrati tar tid, og at det kan være en innebygd motsetning mellom dette og effektive planprosesser
- Sikre reell og tidlig nok medvirkning fra frivillige lag og organisasjoner, og grupper med begrenset prosesskompetanse og kapasitet. Større geografiske avstander i endret region-, og kommunestruktur kan gi utfordring for medvirkning og tillit i planprosesser. Viktig å ha bevissthet omkring dette framover, og utvikle nye medvirkningsarenaer. Digitale arenaer for medvirkning kan utvikles, men viktigheten av analoge/fysiske møteplasser må ikke undervurderes

Effektivitet ved behandling av innsigelser i plansaker – rapport fra Riksrevisjonen

Naturviterne viser til Riksrevisjonen sitt arbeid med rapporten:

«Effektivitet ved behandling av innsigelser i plansaker

Målet med revisjonen er å undersøke hvordan innsigelsesinstituttet fungerer som verktøy for å ivareta nasjonale og vesentlige regionale interesser i kommunal arealplanlegging, og hvordan fylkesmennene bidrar til at ulike interesser blir ivaretatt og sett i sammenheng i planprosessene gjennom rollene som samordner og mekler.»

Rapporten blir lagt fram januar 2019. Naturviterne legger til grunn at funn i denne rapporten blir relevante for regjeringen ved utarbeiding og oppfølging av nye «Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019-2022».

Naturviterne kjenner til at den etablerte ordningen med samordning av statlige innsigelser som Fylkesmennene har ansvar for, har gitt både læring, økt kvalitet og mer effektive planprosesser. Evaluering har vist at kommunene i hovedsak er fornøyd med ordningen, og at kommunene enklere kan forholde seg til nasjonale og viktig regionale interesser i planleggingen.

Med hilsen

Dagfinn Svadberg Hatløy
Forbundsleder fagforeningen Naturviterne